

RALLY-TOKOKILPAILUN SÄÄNNÖT ja OHJEET

Voimassa 1.5.2014 alkaen

RALLY-TOKOKILPAILUN SÄÄNNÖT

A.	RALLY-TOKOKILPAILUN SÄÄNNÖT	3
1.	RALLY-TOKOKILPAILUJEN TARKOITUS	3
2.	RALLY-TOKOKILPAILU	3
3.	OSALLISTUMISOIKEUS JA SEN RAJOITTAMINEN	3
3.1.	Koiran osallistumisoikeus	3
4.	JÄÄVIYSSÄÄNTÖ	4
5.	JÄRJESTÄMISLUVAN MYÖNTÄMINEN	4
6.	KILPAILUN ANOMINEN	4
6.1	Kilpailun anoja ja järjestelyvastaava	4
6.2	Anomuksen määräaika	4
6.3	Anomuksen sisältö.....	4
6.4	Anomuksen osoittaminen	5
6.5	Kilpailusta ilmoittaminen ja tiedottaminen	5
7.	KILPAILUN SIIRTO TAI PERUUTUS	5
8.	KILPAILUN YLITUOMARI	5
9.	MUUT TUOMARIT JA VASTAAVA KOETOIMITSIJA	5
9.1	Muut tuomarit.....	5
9.2	Vastaava koetoimitsija	5
10.	ILMOITTAUTUMINEN KILPAILUUN JA SIITÄ POIS JÄÄMINEN.....	5
10.1.	Ilmoittautuminen	5
10.2.	Jälki-ilmoittautuminen	5
10.3.	Ilmoittautuminen kilpailupaikalla	6
10.4.	Poisjääminen	6
11.	ARVOSTELU	6
12.	KILPAILULUOKAT JA SAAVUTUKSET	6
12.1.	Kilpailuluokat ja koulutustunnukset	6
12.2.	Kilpailusuorituksen keskeyttäminen tai hylkääminen	7
13.	VASTUUKYSYMYKSET	7
14.	KILPAILUN TULOKSET	8
14.1.	Tulosten merkitseminen.....	8

14.2. Tulosten lähettäminen	8
15. VALITUKSET JA ERIMIELISYYDET	8
16. MUUTOKSET SÄÄNTÖIHIN JA OHJEISIIN.....	8
17. PAKOTTAVAT SYYT.....	8

Lisäksi noudatetaan Kennelliiton yleisiä kokeita ja kilpailuja koskevia sääntöjä ja ohjeita, jotka on julkaistu erillisessä liitevirossa ja jotka löytyvät myös Kennelliiton kotisivuilta.

A. RALLY-TOKOKILPAILUN SÄÄNNÖT

Rally-tokokilpailuissa noudatetaan rally-tokokilpailun sääntöjä ja kilpailuohjetta. Rally-tokokilpailun säännöt on hyväksytty Suomen Kennelliiton valtuustossa 23.11.2013 ja ovat voimassa 1.5.2014 alkaen.

1. RALLY-TOKOKILPAILUJEN TARKOITUS

Rally-tokokilpailulla testataan koulutuksen tulosta, koiran ja ohjaajan välistä yhteistyötä sekä koiralle opetetun käyttäytymisen tasoa. Parhaimmillaan kilpailusuoritus on ohjaajan ja koiran saumatonta yhteistyötä, jossa yhdistyvät sekä tekninen osaaminen että koiran ilo työskennellä ohjaajansa kanssa.

Harrastus- ja kilpailutoiminnan tavoitteena on opettaa koiralle miellyttävää ja hallittua käyttäytymistä ja koiran ohjaajalle oikeaa ja asiallista koiran käsittelytaitoa. Lisäksi tarkoituksena on lisätä tietoa koiran oppimiskyvystä ja koulutuksen mahdollisuuksista koiran yhteiskuntakelpoisuuden parantamisessa, eläinystävällisen ja terveen kilpailuhengen luominen sekä koiraharrastuksen lisääminen.

2. RALLY-TOKOKILPAILU

Rally-tokokilpailut ovat

- yleisiä, kansallisia kilpailuja,
- rotu- tai yhdistyskohtaisia kilpailuja tai
- kansainvälisiä kilpailuja.

3. OSALLISTUMISOIKEUS JA SEN RAJOITTAMINEN

Ohjaaja vastaa omasta ja koiransa kilpailukelpoisuudesta. Alle 18-vuotiaan henkilön osalta ohjaajan ja koiran kilpailukelpoisuudesta vastaa ohjaajan huoltaja.

Vastaava koetoimitsija tarkastaa ohjaajan ja koiran osallistumisoikeuden. Koirakko on suljettava pois kilpailusta, mikäli se ei täytä kilpailukelpoisuuden edellytyksiä. Ilman kilpailukelpoisuutta kilpailleen koirakon tulokset mitätöidään.

3.1. Koiran osallistumisoikeus

Kilpailuihin saavat osallistua 10 kuukautta täyttäneet koirat alla mainituin rajoituksin.

Osallistuminen mestariluokkaan edellyttää, että koira on vähintään 15 kuukauden ikäinen.

Koiralla on oikeus osallistua saman kilpailun aikana vain yhteen luokkaan. Koiran ohjaajaa ei saa vaihtaa kilpailun aikana.

Kilpailuihin ei saa osallistua:

- sairas koira
- narttu 30 vuorokautta ennen odotettua penikoimista ja alle 42 vuorokautta penikoimisen jälkeen
- koira, jota ei ole tunnistusmerkitty
- koira, joka ei täytä Kennelliiton voimassa olevia rokotusmääräyksiä ja typistämiskieltoa koskevia määräyksiä
- koira, joka ei täytä Kennelliiton voimassaolevia antidoping vaatimuksia
- koira, joka on vihainen ihmisille tai toisille koirille
- juoksuisen nartun osallistumisoikeus määritellään järjestämisohjeessa

4. JÄÄVIYSSÄÄNTÖ

Noudatetaan kulloinkin voimassa olevaa Kennelliiton yleistä sääntöä.

5. JÄRJESTÄMISLUVAN MYÖNTÄMINEN

Näitä sääntöjä noudatetaan Kennelliiton myöntämissä Rally-toko kilpailuissa.

Kilpailuja saavat järjestää Kennelliiton jäsenyhdistykset.

6. KILPAILUN ANOMINEN

Kilpailut on anottava Kennelliiton määräaikaisilmoitusten mukaisesti.

6.1 Kilpailun anoja ja järjestelyvastaava

Kilpailujen toimeenpanoluvan anoo järjestävä yhdistys, jonka tulee olla Kennelliiton jäsen. Kilpailun järjestelyistä huolehtii järjestävän yhdistyksen nimeämä koetoimikunta. Kilpailun järjestäjä voi rajoittaa kilpailun kokonaisosallistujamäärää tai osallistujamäärää kilpailuluokittain

6.2 Anomuksen määräaika

Kilpailut on anottava Kennelliiton määräaikaisilmoitusten mukaisesti.

6.3 Anomuksen sisältö

Kilpailuanomuksessa on mainittava:

- kilpailun järjestäjä
- kilpailun nimi ja luonne
- kilpailun ajankohta ja paikka
- kilpailuluokat
- osanottorajoitukset

- tehtävään suostunut ylituomari
- vastaava koetoimitsija
- osanottomaksun suuruus
- kenelle ja mihin mennessä ilmoittautuminen ja osanottomaksu suoritetaan

On suositeltavaa nimetä kilpailun ylituomarille varahenkilö.

6.4 Anomuksen osoittaminen

Kilpailun anomisessa noudatetaan Kennelliiton kulloinkin voimassa olevaa ohjetta.

6.5 Kilpailusta ilmoittaminen ja tiedottaminen

Kilpailun myöntäjä toimittaa myöntämistään kilpailuista tiedot Kennelliitolle julkaistaviksi.

7. KILPAILUN SIIRTO TAI PERUUTUS

Noudatetaan kulloinkin voimassa olevaa Kennelliiton yleistä sääntöä.

8. KILPAILUN YLITUOMARI

Rally-tokokilpailun ylituomarin ja hänen varamiehensä, tulee olla Kennelliiton päteviä rally-tokokilpailun ylituomareita, joilla on voimassa oleva arvostelu-oikeus. Kokeen järjestäjä tai Kennelliitto varmistaa ulkomaalaisen tuomarin arvostelu-oikeudet.

9. MUUT TUOMARIT JA VASTAAVA KOETOIMITSIJA

9.1 Muut tuomarit

Rally-tokokilpailun arvosteleva tuomari omaa ylituomaripätevyyden. Kilpailussa voi toimia useampia tuomareita, mikäli kilpailun osallistujamäärä on suuri. Sama tuomari arvostelee yhden kilpailuluokan kaikki koirakot.

9.2 Vastaava koetoimitsija

Vastaavan koetoimitsijan tulee olla rally-tokokilpailuihin pätevä koetoimitsija ja hän vastaa kilpailun sääntöjen mukaisista järjestelyistä.

10. ILMOITTAUTUMINEN KILPAILUUN JA SIITÄ POIS JÄÄMINEN

10.1. Ilmoittautuminen

Ilmoittautuminen kilpailuun tulee tapahtua kilpailun järjestäjän ilmoittamalla tavalla ja ilmoittamana määräaikaan. Ilmoittautumista tulee seurata maksukuitti tai jäljennös siitä.

10.2. Jälki-ilmoittautuminen

Mikäli kilpailussa on ilmoittautumisen määräajan umpeuduttua vielä tilaa, voi järjestäjä halutessaan ottaa jälki-ilmoittautumisia vastaan, ei kuitenkaan sen jälkeen, kun

osallistujaluettelo on julkaistu tai aikataulut on lähetetty. Järjestäjä voi periä jälki-ilmoittautumisesta kaksinkertaisen ilmoittautumismaksun.

10.3. Ilmoittautuminen kilpailupaikalla

Osallistujan on ilmoitettava kilpailupaikalla rally-tokokilpailun järjestäjälle viimeistään 30 minuuttia ennen ilmoitettua rataantutustumista. Ilmoittautumisen yhteydessä on esitettävä koiran rekisteri- ja rokotustodistus ja koiran kilpailukirja luovutetaan kilpailun järjestäjälle. Osanottaja, joka ei ajoissa ole ilmoittautunut kilpailupaikalla, voidaan sulkea pois kilpailusta.

10.4. Poisjääminen

Osanottomaksua ei palauteta ilman pätevää syytä. Kilpailun järjestäjälle tulee ilmoittaa poisjäämisestä heti, kun syy on ilmennyt. Mikäli osallistumismaksu halutaan palautettavan, tulee poisjäämisen syy ilmoittaa sekä lähettää tarvittavat dokumentit 7 vuorokauden kuluessa kilpailun päättymisestä järjestäjälle.

Osallistumismaksu palautetaan takaisin vain seuraavissa tapauksissa:

- Kilpailu joudutaan peruuttamaan tai kilpailu siirretään, eikä koirakko pysty osallistumaan kilpailuun uutena ajankohtana.
- Ohjaaja on sairastunut tai loukkaantunut. Lääkärintodistus tulee esittää.
- Koira on sairastunut tai kuollut. Eläinlääkärintodistus tulee esittää.
- Kilpailun tuomari vaihtuu ja koira ei voi osallistua tuomarin jääviyden vuoksi tai koira ei voi saada koulutustunnusta tuomarimuutoksen vuoksi.
- Koiran kilpailuluokka muuttuu ilmoittautumisen jälkeen, eikä seuraavassa kilpailuluokassa ole enää tilaa.

Peruuttaneen koirakon tilalle voidaan ottaa toinen, osanottomaksun maksava koirakko.

11. ARVOSTELU

Koirakon suorituksen arvostelu määritellään näihin sääntöihin liittyvissä kilpailuohjeissa.

12. KILPAILULUOKAT JA SAAVUTUKSET

12.1. Kilpailuluokat ja koulutustunnukset

Rally-tokokilpailuiden liikkeet suoritetaan ja arvostellaan kilpailuohjeen ja sen liitteenä olevien kylttiselitteiden mukaan.

Hyväksytyyn kilpailutulokseen vaaditaan vähintään 70 pistettä, enimmäispistemäärän ollessa 100 pistettä. Rally-tokon koulutustunnukset (RTK) jaetaan jokaisessa luokassa koiran saavuttaessa kolmannen hyväksytyyn tuloksen kyseisessä luokassa. Hyväksytyt tulokset tulee saada vähintään kahdelta eri tuomarilta. Koira siirtyy seuraavaan kilpailuluokkaan saavutettuaan koulutustunnuksen. Koira, joka on kilpaillut ylemmässä luokassa, ei voi palata kilpailemaan alemmassa luokassa.

Alokasluokka (ALO) Tehtävät 1-31	10 kuukautta täyttäneille koirille, jotka eivät ole saavuttaneet kolmea hyväksytyä tulosta alokasluokassa.	RTK 1
Avoin luokka (AVO) Tehtävät 1-54	Koirille, jotka ovat saaneet kolme hyväksytyä tulosta alokasluokasta.	RTK 2
Voittajaluokka (VOI) Tehtävät 1-77	Koirille, jotka ovat saaneet kolme hyväksytyä tulosta avoimessa luokassa.	RTK 3
Mestari luokka (MES) Tehtävät 1-95	15 kuukautta täyttäneille koirille, jotka ovat saaneet kolme hyväksytyä tulosta voittajaluokassa.	RTK 4

Rally-tokokilpailuissa palkitaan jokaisen luokan kolme parasta tulosta (korkeimmat pisteet) saavuttanutta koirakkoa. Mikäli kaksi tai useampi koira päätyy tasapisteisiin, aika ratkaisee sijoituksen.

Lisäksi tuomari voi palkita jokaisessa kilpailuluokassa yhden koirakon tuomarinpalkinnolla koirakon saavuttamista pisteistä riippumatta. Tuomarin palkinnon perusteet tulee ilmoittaa palkintojenjaossa.

12.2. Kilpailusuorituksen keskeyttäminen tai hylkääminen

Merkinnät koepöytäkirjan huomautussarakkeeseen koirakon keskeyttäessä tai tullessa hylätyksi.

Koiran ohjaajan/omistajan keskeyttäessä kilpailusuorituksen merkintä luopui.

Kun tuomari keskeyttää kilpailusuorituksen merkintä keskeytettiin.

Kun koirakko suljetaan kilpailusta merkintä suljettu.

Kun koirakko hylätään merkintä hylätty.

Kaikissa edellä mainituissa tapauksissa koirakko ei saa pisteitä, tulokseksi merkitään -.

Tarkemmat ohjeet keskeytyksestä, sulkemisesta ja hylkäyksestä liitteenä olevissa arvosteluohjeissa.

13. VASTUUKYSYMYKSET

Koiranohjaaja vastaa kilpailun aikana koiralle aiheutuneista ja koiran aiheuttamista vahingoista.

14. KILPAILUN TULOKSET

14.1. Tulosten merkitseminen

Koiran kilpailusuoritus arvostellaan koirakohtaiselle arvostelulomakkeelle. Koiran kilpailukirjaan merkitään koiran jokainen viralliseen rally-tokokilpailuun osallistuminen sekä siitä saatu tulos. Kaikki kilpailun tulokset kootaan Kennelliiton koepöytäkirjalomakkeelle. Myös keskeyttäminen ja hylkääminen sekä hylkäämisen syy merkitään arvostelulomakkeelle, kilpailukirjaan ja koepöytäkirjaan. Ylituomari vahvistaa koepöytäkirjan allekirjoituksellaan. Arvosteleva tuomari vahvistaa kisakirjan ja arvostelulomakkeet allekirjoituksellaan.

14.2. Tulosten lähettäminen

Vastaava koetoimitsija huolehtii, että kaikki tulokset on merkitty koepöytäkirjaan ja lähettää tuomarin vahvistaman pöytäkirjan viikon kuluessa kilpailun päättymisestä kilpailuluvan myöntäjälle.

15. VALITUKSET JA ERIMIELISYYDET

Noudatetaan kulloinkin voimassa olevaa Kennelliiton yleistä sääntöä. Sääntöjen mukaisesta arvostelusta ei voi valittaa.

16. MUUTOKSET SÄÄNTÖIHIN JA OHJEISIIN

Muutokset näihin sääntöihin vahvistaa Kennelliiton valtuusto Kennelliiton koe- ja kilpailutoimikunnan esityksestä.

17. PAKOTTAVAT SYYT

Kennelliiton hallitus voi erittäin painavista syistä määrääjäksi rajoittaa kokeisiin, kilpailuihin ja testeihin osallistumista ja antaa näitä koskevia erikoismääräyksiä sekä hyväksyä muita poikkeustoimia tämän säännön osalta.

Sääntöjen liitteenä Kennelliiton yleisiä kokeita ja kilpailuja koskevat säännöt ja ohjeet.

RALLY-TOKON KILPAILUOHJEET

B. RALLY-TOKOKILPAILUN KILPAILUOHJEET	11
1. RALLY-TOKOKILPAILUN JÄRJESTÄMISOHJE	11
1.1. Kilpailuorganisaatio	11
1.1.1. Kilpailun toimihenkilöt	11
1.2. Luvat	11
1.3. Tiedotus	12
1.4. Koiramäärät	12
1.5. Kilpailukehä	12
1.6. Kilpailutarvikkeet ja -välineet	12
1.6.1. Lomakkeet, kirjat ja muut toimitsijatarvikkeet	12
1.6.2. Palkintotarvikkeet	13
1.6.3. Kyltit, kyltinpidikkeet ja merkit	13
1.6.4. Houkutus	14
1.6.5. Esteet	14
1.7. Koiran kilpailukirja ja kilpailuluokka	14
1.8. Kilpailun ylituomari	15
1.9. Kilpailun kulku ja erityismääräyksiä kilpailusta.....	15
1.9.1. Kilpailun alkaminen sekä päättyminen	15
1.9.2. Käyttäytyminen kilpailupaikalla	15
1.9.3. Koiran vihainen käytös kilpailupaikalla	15
1.9.4. Erityismääräykset ja ohjeet.....	16
1.9.5. Kohtuuton häiriö kilpailun aikana	16
1.10. Muita ohjeita kilpailusta	16
1.11. Muutokset kilpailuohjeisiin.....	16
2. KILPAILURATA, LIIKESUORITUKSET JA ARVOSTELUOHJEET	17
2.1. Kilpailusuoritus ja ratasuoritus.....	17
2.2. Rataan tutustuminen	17
2.3. Kilpailusuorituksen hylkääminen tai keskeyttäminen	17
2.4. Koiran kytkeminen	18
2.5. Yleisiä suoritusohjeita	18
2.5.1. Liikkeen suorittaminen kylttiin nähden	19

2.5.2. Perusasento	19
2.5.3. Tehtävän uusiminen	19
2.5.4. Käytösrutu	19
2.6. Arvostelu eri kilpailuluokissa	20
2.6.1. Virhepisteet	20
2.7. Radan suunnittelu eri luokille	23
2.7.1. Alokasluokka (ALO).....	23
2.7.2. Avoinluokka (AVO)	23
2.7.3. Voittajaluokka (VOI).....	23
2.7.4. Mestari luokka (MES)	23
2.7.5. Kylttien käyttö	24
2.7.6. Kylttien sijoittelu.....	24
2.7.7. Esteiden käyttö.....	25

B. RALLY-TOKOKILPAILUN KILPAILUOHJEET

Rally-tokokilpailuissa noudatetaan rally-tokokilpailun sääntöjä ja kilpailuohjetta. Rally-tokokilpailun ohjeet on hyväksytty Kennelliitossa 26.11.2015 ja ovat voimassa 1.1.2016 alkaen.

Lisäksi noudatetaan Kennelliiton yleisiä kokeita ja kilpailuja koskevia sääntöjä ja ohjeita.

RALLY-TOKOKILPAILUN JÄRJESTÄMISOHJE

1.1. Kilpailuorganisaatio

Kilpailun järjestäjä vastaa kilpailun toteuttamisesta ja taloudesta. Järjestäjän tulee varata riittävästi päteviä toimihenkilöitä vastaamaan kilpailun järjestelyistä sekä kilpailuohjeen mukaiset tarvikkeet ja välineet. Toimihenkilöt tulee perehdyttää tehtäviinsä ennen kilpailun alkua. Kilpailun toimihenkilöt voivat kilpailla luokassa, jossa eivät itse toimi tai jossa heidän perheenjäsenensä eivät toimi toimihenkilöinä.

1.1.1. Kilpailun toimihenkilöt

Jokaisessa kilpailussa tulee olla nimetty ylituomari ja pätevyity vastaava koetoimitsija. Lisäksi tarvitaan vähintään seuraavat toimihenkilöt jokaiseen kilpailuluokkaan

- ilmoittautumisten vastaanottaja
- sihteeri
- ajanottaja
- käytösrudun valvoja (VOI- ja MES-luokat)
- 0-koirakko (VOI- ja MES-luokat)
- pisteidenlaskija

1.2. Luvat

Järjestäjän tulee tehdä tarvittavat lupa-anomukset ja ilmoitukset. Kilpailun järjestäjän on tiedotettava kilpailupaikalla lähimmän päivystysvuorossa olevan eläinlääkärin yhteystiedot.

1.3. Tiedotus

Kilpailun järjestäjä voi tiedottaa kilpailustaan, säännöissä määrätyn menettelyn lisäksi, haluamallaan tavalla esim. internet-sivuilla tai paikallislehdissä.

Kilpailu-ilmoittautumisiin tulee vastata henkilökohtaisesti mahdollisimman pian ilmoittautumisajan päätyttyä. Kilpailupäivän aikataulusta ja muista ohjeista on hyvä tiedottaa osallistujia viimeistään seitsemän päivää ennen kilpailua.

Järjestäjä voi halutessaan julkaista osallistujaluettelon.

1.4. Koiramäärät

Yhden ylituomarin arvioidaan arvostelevan noin 12 koirakkoa tunnissa. Kohtuullinen työskentelyaika on korkeintaan noin kuusi tuntia päivässä, enintään 60 koirakkoa päivässä.

Luokkien väliin tulee laskea riittävästi aikaa palkintojen jakoon, radan vaihtoon ja rataa tutustumiseen. Arvostelun aikataulusta ja arvosteltavista koiramääristä tulee sopia ylituomarin kanssa.

1.5. Kilpailukehä

Kilpailukehä on selvästi merkitty alue, jonka sisällä kilpailusuoritus tehdään. Kehä on rajattava niin, että koiran on mahdollista poistua kehän jokaiselta sivulta. Kilpailukehän vähimmäiskoko on 200 m² ja kehän jokaisen sivun on oltava vähintään 11 metriä. Kilpailukehän reunoille on hyvä varata kahden metrin tyhjä tila yleisön ja kilpailukehän väliin tai rajata kilpailukehä niin suureksi, että yleisö ei tarpeettomasti häiritse kilpailusuoritusta.

Kilpailukehän pohja tulee olla riittävän tasainen (hiekkä, lyhyt nurmi tai vastaava), jotta koirat ja ohjaajat voivat liikkua vaivatta. Ylituomari tarkastaa kehän ja suoritukseen liittyvät järjestelyt ennen kilpailun alkua.

1.6. Kilpailutarvikkeet ja -välineet

1.6.1. Lomakkeet, kirjat ja muut toimitsijatarvikkeet

- Esitäytetty arvostelulomake jokaiselle kilpailuun osallistuvalla koiralla
- Muutama tyhjä arvostelulomake jokaiseen kilpailuluokkaan
- Esitäytetty koepöytäkirja
- Kilpailukirjoja
- Rally-tokon kilpailusäännöstö
- Kennelliiton yleiset kilpailuja koskevat säännöt ja ohjeet
- Kennelliiton ilmoituslomakkeita muutoksenhausta ja koiran vihasesta käyttäytymisestä
- Sirunlukija ja säkämitta

1.6.2. Palkintotarvikkeet

Jokaiseen kilpailuluokkaan on varattava esinepalkinto tai vastaava vähintään jokaiselle kolmen parhaan joukkoon sijoittuneelle, hyväksytyin tuloksen saaneelle, kilpailijalle sekä tuomarinpalkinto.

Mitalit koulutustunnuksista (RTK1, RTK2, RTK3, RTK4).

1.6.3. Kyltit, kyltinpidikkeet ja merkit

Rally-tokokilpailuissa käytettävien kylttien tulee olla virallinen kilpailukylttisarja. Kylttien tulee olla kooltaan 210 mm x 297 mm (A4) tai 297 mm x 420 mm (A3). Kylttien, kyltinpidikkeiden ja merkkien tulee kestää sadetta ja tuulta. Merkkien tulee olla muovisia, puisia tai metallisia, alustasta selvästi erottuvia. Merkille lähetyksessä (MES89) käytettävän merkin on oltava kartion muotoinen ja 15 - 40 cm korkea.

Merkkejä (kartioita) tulee olla vähintään 10 kappaletta. Kylttitelineitä tulee olla vähintään 23 kappaletta. Tehtäväkylttejä (sisältäen lähtö- ja maalikyltit) tulee olla yksi kappale kutakin, poikkeuksena seuraavat kyltit, joita tulee olla vähintään kaksi kappaletta per tehtävä: ALO3 - 8 (90 - 270 asteen käännös), ALO14 (normaalivauhti), AVO41 (hyppy), VOI65 - 66 ja VOI68 - 69 sekä MES81 - 83 (ohjauspuolta vaihtavat tehtävät) ja MES90 (liikkeessä kutsu koira).

Kyltit	kooltaan 210 mm x 297 mm (A4) tai 297 mm x 420 mm (A3)			
	1 kpl kutakin, poikkeuksena seuraavat, joita tulee olla vähintään 2 kpl per tehtävä:			
	ALO3	ALO7	VOI65	MES81
	ALO4	ALO8	VOI66	MES82
	ALO5	ALO14	VOI68	MES83
	ALO6	AVO41	VOI69	MES90
Merkit	vähintään 10 kappaletta			
	muovisia, puisia tai metallisia, alustasta selvästi erottuvia			
	MES89-tehtävässä käytettävä merkki on oltava kartion muotoinen ja 15-40 cm korkea			
Kylttitelineet	vähintään 23 kappaletta			

1.6.4. Houkutus

Houkutus voi olla mikä tahansa esine tai ruoka, ihminen tai rally-tokokilpailuissa sallittu este. Mikäli houkutuksessa käytetään jotain minkä koira voi syödä tai nielaista, tulee sen olla peitettynä tai suljettuna astiaan niin, että koiran ei ole mahdollista päästä syömään sitä. Houkutus ei saa olla koiralle vaarallinen tai terveystarve.

1.6.5. Esteet

Rally-tokokilpailussa käytettävien esteiden tulee olla Suomen Agilityliiton agilitykilpailuiden tai Kennelliiton tottelevaisuuskokeiden sääntöjen mukaisia ja säädettävissä rally-tokokilpailuiden vaatimalle hyppykorkeudelle (10 cm, 20 cm, 30 cm ja 40 cm). Kaikki värit ovat esteissä sallittuja. Hyppyesteitä tulee olla yhteensä vähintään neljä kappaletta. Agilityhyppyjä tulee olla vähintään kolme kappaletta.

Putki on pituudeltaan 3 – 6 m ja halkaisijaltaan 60 cm. Putken tulee olla taipuisa, jotta se voi tarvittaessa muodostaa yhden tai useamman mutkan. Putken paikoillaan ja oikeassa muodossa pysyminen tulee varmistaa.

1.7. Koiran kilpailukirja ja kilpailuluokka

Kun koira osallistuu ensimmäistä kertaa kilpailuihin, tulee koiralle ostaa kilpailujärjestäjältä kilpailukirja. Ulkomaisen kilpailijan tulee hankkia suomalainen kilpailukirja, ellei hänellä ole kisakirjaa kotimaassaan.

Ohjaaja täyttää kirjaan koiran tunnistetiedot. Tuomari tai ylituomarin valtuuttama toimihenkilö mittaa koiran säkäkorkeuden (< 20 cm, 20-40 cm, 40–50 cm, > 50 cm), merkitsee sen kilpailukirjaan sekä tarkistaa koiran tunnistusmerkinnän ja muut kilpailukirjaan merkityt tiedot. Samalla tarkastetaan koiran luoksepäästävyys. Mittaaminen tehdään lapaluun päältä koiran seistessä normaalissa asennossa ja oikein kulmautuneena. Tuomari vahvistaa kilpailukirjan tiedot allekirjoituksellaan.

Jos kilpailukirja katoaa, ohjaaja voi tulostaa KoiraNet-jalostustietojärjestelmästä kilpailutuloksensa, joiden perusteella tuomari vahvistaa uuteen kilpailukirjaan siirretyt tulokset. Ulkomaisen kilpailijan tulee ilmoittautua vastaavaan kilpailuluokkaan kuin omassa kotimaassaan, mikäli laji on virallinen kilpailijan kotimaassa.

Koira voidaan ilmoittaa kilpailuun vain yhden ohjaajan ohjaamana ja vain siihen tasoluokkaan, johon sillä ilmoittautumispäivänä on osallistumisoikeus.

1.8. Kilpailun ylituomari

Kilpailun ylituomari(t) ja hänen varahenkilönsä kutsutaan kirjallisesti ja heidän on vastattava kilpailujärjestäjän tuomarikutsuun kirjallisesti. Kirjallinen vastaus on kilpailunjärjestäjää ja ylituomaria sitova. Perustellusta syystä kilpailujärjestäjällä on oikeus kutsua kilpailuun uusi, korvaava ylituomari.

Ylituomarille korvattavat matkakulut, päivärahat sekä majoittumis- ja ateriakorvaukset maksetaan Kennelliiton ohjeiden mukaan.

1.9. Kilpailun kulku ja erityismääräyksiä kilpailusta

1.9.1. Kilpailun alkaminen sekä päättyminen

Kilpailun katsotaan alkavan 30 minuuttia ennen ensimmäistä rataa tutustumista. Kilpailu katsotaan päättyneeksi tunnin kuluttua viimeisen luokan palkintojenjaosta.

1.9.2. Käyttäytyminen kilpailupaikalla

Kilpailussa on noudatettava ylituomarin sekä järjestäjän ohjeita ja määräyksiä sekä esiinnyttävä muutenkin moitteettomasti kilpailun ajan. Mikäli kilpailuun osallistuva henkilö käyttäytyy kilpailussa sopimattomasti tai epäurheilijamaisesti, esimerkiksi toimii vilpillisesti, on päihtyneenä, arvostelee ylituomaria, käsittelee omaa tai toisen koiraa epäasiallisesti tai aggressiivisesti, tulee tuomarin sulkea asianomainen henkilö pois kilpailusta. Kilpailusta poissuljettu osallistuja menettää kaikki kilpailun aikana saavuttamansa tulokset.

Ylituomarin tulee merkitä kilpailusta poissulkeminen koepöytäkirjan huomautussarakkeeseen

- Koirakko suljetaan kilpailusta: Suljettu

Kurinpidoillista asioista ja muista sääntörikkomuksista on aina tehtävä merkintä koepöytäkirjaan. Vakavat tapaukset on kilpailun ylituomarin ilmoitettava Kennelliiton hallitukselle.

Eläinsuojelulain ja Kennelliiton ohjeiden vastaiset välineet ja menettelyt ovat kiellettyjä.

1.9.3. Koiran vihainen käytös kilpailupaikalla

Koira, joka kilpailun aikana puree tai yrittää purra ihmistä tai toista koiraa, suljetaan pois kilpailusta ja koirakko menettää kaikki kilpailusta saavuttamansa tulokset. Asiasta on tehtävä merkintä koepöytäkirjaan ja ilmoitus Kennelliitolle. Menettelyssä noudatetaan Kennelliiton ohjetta "Koiran käyttäytymisestä kokeissa tehtävät ilmoitukset, niiden käsittely ja seuraamukset".

1.9.4. Erityismääräykset ja ohjeet

Pysyvästi vammautuneen ohjaajan, joka ei vammansa vuoksi voi ohjata koira kilpailuohjeen edellyttämällä tavalla, sekä ohjaajan, joka käyttää apuvälineitä (esim. pyörätuolia tai kävelykeppiä) tai haluaa muuten poiketa rally-tokosäännöistä ja –ohjeista pysyvän vammansa vuoksi, on pyydettävä poikkeuslupa Palveluskoiraliitolta, perusteltava pyyntönsä ja esitettävä pyyntöä puoltavat dokumentit. Saatu kirjallinen erikoislupa, koskien ohjaajaa tai koira, on mainittava kilpailuun ilmoittautumisen yhteydessä sekä esitettävä kilpailupaikalla.

1.9.5. Kohtuuton häiriö kilpailun aikana

Koirakon kilpailusuoritus voidaan uusia ylituomarin harkinnan mukaan vain, jos häiriö on kohtuuton. Ylituomari voi tällöin muuttaa kilpailujärjestystä, mikäli kokee sen tarpeelliseksi.

1.10. Muita ohjeita kilpailusta

Näyttelyn yhteyteen järjestetyissä rally-tokokilpailussa on otettava huomioon kilpailevien koirien mahdollinen arvostelu muissa kehissä. Aikataulusta tulee sopia arvostelevan tuomarin kanssa kilpailupaikalla ajoissa.

Vain rally-tokon arvokilpailujen MES-luokkaan (esimerkiksi Suomenmestaruuskilpailut) saa osallistua juoksuisen nartun kanssa. Koirakko kilpailee tällöin luokkansa viimeisenä, eikä koira saa tuoda arvostelukehän läheisyyteen ennen omaa suoritustaan. Alkavasta juoksusta on ilmoitettava viipymättä vastaavalle koetoimitsijalle. Jos kilpailija laiminlyö ilmoitusvelvollisuutensa tai liikkuu juoksuisen nartun kanssa kilpailualueella tarpeettomasti, hänet voidaan sulkea pois kilpailusta.

1.11. Muutokset kilpailuohjeisiin

Muutokset ohjeeseen hyväksyy Kennelliitto Palveluskoiraliiton esityksestä.

2. KILPAILURATA, LIIKESUORITUKSET JA ARVOSTELUOHJEET

Kilpailuluokissa käytettävät kyltit on kuvattu liitteissä 1–4.

Alokasluokan kylttiselitteet	Liite 1
Avoimen luokan kylttiselitteet	Liite 2
Voittajaluokan kylttiselitteet	Liite 3
Mestari luokan kylttiselitteet	Liite 4

2.1. Kilpailusuoritus ja ratasuoritus

Kilpailusuoritus alkaa koirakon tullessa kehään ja päättyy koirakon poistuessa kehästä.

Ratasuoritus alkaa koiran tai ohjaajan ohittaessa lähtökyltin ja päättyy, kun koirakko on ohittanut maalikyltin. Kilpailija saa aloittaa ratasuorituksen ylituomarin antamasta lähtöluvasta.

2.2. Rataan tutustuminen

Ennen jokaista kilpailuluokkaa tulee varata 15 minuuttia yhteiseen rataan tutustumiseen ohjaajille ilman koiraa. Rataan tutustumisen alussa on ylituomarin puhuttelu. Rataan tutustumassa voi olla korkeintaan 20 ohjaajaa kerralla. Jos samassa kilpailuluokassa on useita rataa tutustumisia, ryhmien on oltava tasakokoisia.

Ohjaaja ei saa muuttaa kylttien, merkkien tai esteiden paikkaa. Mahdolliset huomautukset radasta on tehtävä ylituomarille ennen kilpailuluokan alkamista tai rataa tutustumisen aikana. Rataan tutustumisen päätyttyä ensimmäisellä koirakolla tulee olla vähintään kaksi minuuttia aikaa valmistautua kilpailusuoritukseen.

Radan pohjapiirros tulee asettaa esille ennen rataa tutustumista.

2.3. Kilpailusuorituksen keskeyttäminen tai hylkääminen

Koiran ohjaaja voi halutessaan keskeyttää ja päättää ratasuorituksen. Voittaja- ja mestari luokan kilpailija voi jättää käytösrudun suorittamatta vain perustellusta ja tuomarin hyväksymästä syystä, muutoin kilpailijan katsotaan rikkovan sääntöjä.

Tuomari voi tarvittaessa keskeyttää koirakon kilpailusuorituksen. Keskeytyksen syitä voivat olla esimerkiksi osaamattomuus, koiran karkaaminen, hallitsematon käyttäytyminen, jatkuva haukkuminen tai koiran tai ohjaajan loukkaantuminen.

Kilpailusuorituksen keskeytys on merkittävä arvostelulomakkeeseen, kilpailukirjaan sekä koepöytäkirjaan. Tulokseksi merkitään tällöin -.

Koepöytäkirjan huomautussarakkeeseen merkitään

- Koiran ohjaaja/omistaja keskeyttää kilpailusuorituksen: Luopui

- Tuomari keskeyttää kilpailusuorituksen: Keskeytettiin

Koirakon tulos on hylätty, mikäli koirakko tekee hylkäävän virheen ratasuorituksessa.

Kilpailusuorituksen hylkäämisen syitä ovat myös esimerkiksi ulkopuolinen apu, lelujen, makupalojen tai muiden palkkaamiseen tarkoitettujen välineiden käyttäminen kehässä, koiran rankaiseminen tai kehästä poistuminen kytkemättä koira.

Tuomarin tulee hylätä koirakon suoritus, mikäli ohjaaja ei noudata kilpailun aikana sääntöjä ja annettuja ohjeita.

Hylkäämisen syy on merkittävä arvostelulomakkeeseen. Kilpailukirjaan sekä koepöytäkirjaan tulokseksi merkitään tällöin -. Koepöytäkirjan huomautussarakkeeseen merkitään

- Koirakko hylätään: Hylätty

2.4. Koiran kytkeminen

Alokasluokka sekä käytösruuu suoritetaan koira kytkettynä. Hihnan tulee roikkua löysänä ja sen on oltava riittävän pitkä, jotta liikkeet voidaan suorittaa hihnan kiristymättä. Avoin luokka sekä voittaja- ja mestariluokan rataosuudet suoritetaan koira vapaana. Koira tuodaan kehään ja viedään kehästä pois aina kytkettynä.

Avoimessa, voittaja- ja mestariluokassa koiralle saa jättää kaulaimen tai valjaat ratasuorituksen ajaksi. Koiralla ei saa olla päällä muuta kuin sääntöjen mukainen panta tai valjaat.

Koiralla on oltava tavallinen, sileä, kankainen tai nahkainen kaulain tai valjaat. Kiristyvää kaulain on lukittava niin, että se ei voi kiristyä. Vedonestovaljaita tai valjaita, joissa hihna kiinnitetään koiran rintaan, ei saa käyttää. Ketjukaulaimia, noutajatalutinta tai kelatalutinta ei saa käyttää.

Ohjaaja säilyttää koiran hihnan avoimen, voittaja- ja mestariratasuorituksen aikana. Hihna tulee laittaa taskuun tai kiinnittää ohjaajan olan yli niin, että se ei häiritse ratasuorituksen tekemistä.

2.5. Yleisiä suoritusohjeita

Ohjaaja saa käyttää sekä suullisia että käsimerkkejä ja vartalo-ohjausta. Käskyjen määrää ei ole rajoitettu, mutta käskyjen jatkuvaa toistoa tulee välttää. Kaikenlainen koiran sanallinen kannustaminen on sallittua. Ohjaajan liikkumisen tulee olla luonnollista ja sujuvaa.

Ohjaaja ei saa koskea koiraan ratasuorituksen tai käytösruidun aikana. Ohjaajan on sallittua koskea koiraan kehässä ennen ratasuorituksen alkamista sekä ratasuorituksen tai käytösruidun suoritusajan päätyttyä.

Koiran tulee suorittaa liikkeet ripeästi ja hallitusti sekä osoittaa selvää halua noudattaa ohjaajan käskyjä ja ohjausta. Katsekontaktia ei vaadita koirakon suorittaessa rataa eikä

käytösruidun suorittamisen aikana. Koiran suoritusta arvioitaessa tulee ottaa huomioon koiran yksilöllinen temperamentti.

Liikesuoritusten lisäksi myös kylttien välillä tapahtuva seuraaminen arvostellaan.

Tehtäväsuoritusten välillä tapahtuvat virheet merkitään sen tehtävän kohdalle, jota koirakko on seuraavaksi lähestymässä.

2.5.1. Liikkeen suorittaminen kylttiin nähden

Koirakko suorittaa liikkeet enintään 50 cm päässä kyltistä, noin 45 astetta kyltistä takaviistoon vasemmalle. Suuntaa muuttavat liikkeet suoritetaan kyltin edessä. Liikkeet, joissa on askel oikeaan, suoritetaan heti kyltin jälkeen. Ohjaajan tulee arvioida tehtävän vaatima tila niin, että koira ei koske tai kaada kylttejä tai merkkejä.

2.5.2. Perusasento

Ihanteellisessa perusasennossa koira istuu ohjaajan sivulla noin 10 cm päässä ohjaajasta, rintamasuunta ohjaajan mukaisesti ja koiran lapa ohjaajan polven kohdalla.

2.5.3. Tehtävän uusiminen

Tehtävän saa uusia radan aikana korkeintaan kaksi kertaa (joko kaksi kertaa saman tehtävän tai kerran kahdessa eri tehtävässä). Tehtävä tulee uusia ennen kuin koirakko on aloittanut lähestymisen seuraavaan tehtävään. Poikkeuksena seuraavalle tehtäväkyltille asti jatkuvat tehtävät ALO12 (hitaasti), ALO13 (juosten), ALO27 (istumisesta juosten), MES88 (liikkeestä istu, jätä koira) ja MES89 (istu, lähetä koira), jotka voidaan uusia ennen kuin koirakko tai ohjaaja ovat seuraavalla tehtävänsuorituspaikalla. Koko tehtävä on suoritettava alusta uudestaan. Lähestyminen uusittavaan tehtävään tehdään edellisen tehtävän suoritusalueelta, jossa ohjaaja voi halutessaan ohjata koiran ensin perusasentoon.

Uusiminen tulee ilmoittaa tuomarille ennen uusimisen aloituspaikalle siirtymistä. Uusimisen aloituspaikalle siirryttäessä ohjaaja ei saa teettää koiralla ylimääräisiä tehtäviä. Käytösrutua (VOI60) tai liikkeessä kutsu koira (MES90) ei voi uusia. Uusimisesta huolimatta -3 KYL, -3 UUSI, -10 ESTE, kokonaisvaikutelmaan vaikuttavat sekä hylkäävät virheet jäävät voimaan.

2.5.4. Käytösrutu

Käytösruidussa koirakko odottaa voittajaluokassa kaksi minuuttia ja mestariluokassa kolme minuuttia. Ylituomari määrää koiran voittajaluokassa istumaan tai makaamaan ohjaajan eteen tai sivulle, mestariluokassa istumaan, makaamaan tai seisomaan ohjaajan eteen tai sivulle. Käytösruidun valvoo ylituomarin valtuuttama toimihenkilö.

Käytösrutu suoritetaan koira kytkettynä heti ratasuorituksen jälkeen kilpailukehästä välillä poistumatta. Koira tulee kytkeä maalin jälkeen ennen käytösrutun suorituspaikalle siirtymistä. 0-koirakko suorittaa käytösrutun ensimmäisen kilpailevan koirakon ratasuorituksen aikana, ja radan viimeisen kilpailevan koirakon käytösrutun aikana.

Käytösrutun ajanotto alkaa rataa suorittavan koirakon saadessa ylituomarin antaman lähtöluvan. Liikkeen suorituksen arvostelu päättyy käytösrutun suoritusajan päättyessä. Käytösrutun valvoja ilmoittaa kilpailijalle suoritusajan päättymisen. Ohjaaja saa tämän jälkeen vapauttaa koiran ja koskea koiraan, mutta koirakon on odotettava rauhallisesti käytösrutun suorituspaikalla ratakoirakon suorituksen loppuun ja koiran kytkemiseen asti tai kunnes ylituomari antaa luvan poistua.

Käytösrutu sijaitsee rata-alueella tai korkeintaan kahden metrin päässä kilpailukehästä. Käytösrutua suorittava koirakko ei kuitenkaan saa olla rataa suorittavan koirakon kulkulinjalla.

2.6. Arvostelu eri kilpailuluokissa

Alokasluokassa suuntaa muuttavilla tehtäväkylteillä käännöksistä on sallittua tehdä hieman laajempia. Avoimessa, voittaja- ja mestariluokassa ko. käännösten tulee olla mahdollisimman tiiviitä (ei koske spiraalia, pujottelua tai houkutusta). Käännökset voidaan suorittaa niin, että koira, ohjaaja tai koirakko kääntyy paikallaan. Jos koira kääntyy liikkeessä paikallaan, on huomioitava koiran käännökseen tarvitseman tilan riippuvan koiran koosta.

Alokasluokassa on sallittua käyttää yhtä apuaskelta ja kumartua voimakkaasti, kun koira ohjataan sivulta ohjaajan eteen tai kun koira ohjataan maahan. Alokas- ja avoimessa luokassa käsien yhteen tai reisiin taputtaminen sekä tömistely ovat sallittuja.

Avoimessa, voittaja- ja mestariluokissa liioitellut eleet ja luonnottomat käsien ja jalkojen liikkeet sekä jatkuva, hukutteleva käsimerkki ovat ohjaajavirheitä. Voittaja- ja mestariluokissa ohjaajan käsimerkkien tulee olla hillittyjä. Estetehtävissä sekä merkille lähetyksessä (AVO41, MES84, MES86, MES89) ohjaaja saa suullisen käskyn lisäksi selkeästi osoittaa suorituksen suunnan vartalo-ohjauksella. Merkille lähetyksessä (MES89) sekä MES-luokan peruutuksessa (MES85) ohjaaja saa käyttää pitkäkestoista käsimerkkiä, kun koira ohjataan pois päin ohjaajasta. Arvostelun tason tulee tiukentua ylemmissä luokissa.

Koiran on sallittua istua ja maata paino toisella lonkalla tai maata ns. lonkka-asennossa kaikissa luokissa. Paikalla seistessä, istuessa tai maatessa koiran tulee säilyttää asentonsa, sijaintinsa ja rintamasuuntansa.

2.6.1. Virhepisteet

Virhepisteet suorituksista ovat 1, 3, 10 ja hylätty. Saman tehtäväkyltin kohdalla voi saada vähennyksen samasta virhetyypistä vain kerran (poikkeuksena -3p UUSI).

Yhden pisteen virheet

Ohjaajavirhe (OV) Liike suoritetaan vinossa, väärässä kohdassa kylttiin nähden tai ohjaaja suorittaa liikkeen muuten epätarkasti.

Hidas tempo (TEMPO) Koirakko kulkee tai suorittaa liikkeen hitaasti. Hetkellinen, korkeintaan kolmen askeleen ajan.

Epätarkasti suoritettu liike (TVÄ) Koira suorittaa liikkeen vastahakoisesti, hitaasti tai epätarkasti. Hetkellinen, korkeintaan kolmen askeleen ajan.

Puutteellinen yhteistyö (PY) Koiran huomio on muualla kuin ohjaajassa tai tehtävässä. Hetkellinen, korkeintaan kolmen askeleen ajan.

Ohjaaja tai koira koskettaa kylttiä tai merkkiä (KYL). Koira koskettaa estettä tai henkilöä. Hännän koskettaessa em. esineitä virheitä ei tule.

Taluttimen kiristyminen (TAL) Hihnan lukon nouseminen yli 90 astetta ylöspäin. Valjaissa lukon nouseminen irti selästä.

Kontrollin puute (KONTR) Koira estää tai häiritsee ohjaajaa esimerkiksi kulkemalla ohjaajan kulkulinjalle, nojaamalla ohjaajaan, tönimällä ohjaajaa, astumalla ohjaajan varpaille tai hyppäämällä ohjaajaa vasten.

Koira pois asennosta (AS) Koira on ½ m liian edessä, takana tai sivulla ohjaajaan nähden koiran seuratussa, istuessa, seistessä tai maataessa. Koira istuu pelkillä takajaloillaan.

Erittäin vino asento, yli 45° (VINO) Koira istuu, seisoo, makaa tai liikkuu yli 45 astetta vinossa ohjaajan sivulla tai edessä.

Kolmen pisteen virheet

Ohjaajavirhe (OV) Ohjaaja suorittaa tehtävän epätarkasti. Hihnalla ohjaaminen tai liioiteltu ohjaus/käskytyks.

Hidas tempo (TEMPO) Koirakko kulkee tai suorittaa tehtävän hitaasti yli kolmen askeleen ajan.

Epätarkasti suoritettu tehtävä (TVÄ) Koira suorittaa tehtävän epätarkasti.

Puutteellinen yhteistyö (PY) Puutteellinen yhteistyö yli kolmen askeleen ajan.

Kaadettu kyltti tai merkki (KYL) Ohjaaja tai koira kaataa kyltin tai merkin. Koiran hännän kaataessa em. esineitä virhettä ei tule. Koirakon on jatkettava ratasuoritusta kaatuneesta kyltistä tai merkistä huolimatta. KYL-virhettä ei voi uusia.

Kova komentaminen (KOV) Liian kovääninen koiran komentaminen tai uhkaavat eleet.

Kontrollin puute (KONTR) Koira hyppii. Koira karkaa hetkellisesti pysyen kehässä, ohjaaja saa nopeasti kutsuttua koiran takaisin luokseen. Koira koskee houkutuskeeseen.

Liioiteltu tai jatkuva haukkuminen (HAU) Koira haukkuu tai äänтелеe muuten yli kolmen askeleen ajan.

Tehtävän uusiminen (UUSI) Tehtävän saa uusia radan aikana korkeintaan kaksi kertaa. Uusiminen tulee ilmoittaa tuomarille ennen uusintasuoritusta.

Kymmenen pisteen virheet

Ohjaajavirhe (OV) Ohjaaja koskee koiraan, juoksee radalla muulloin kun tehtäväkyltin sallissa tai pudottaa hihnan radan tai käytösruidun suorituksen aikana. Ohjaaja koskee hyppyesteeseen tai tunneliin. Ohjaaja koskee ratatarvikkeisiin siirtääkseen tai nostaakseen niitä.

Hidas tempo (TEMPO) Pidempiaikainen hidas tempo.

Väärin suoritettu tehtävä (TVÄ) Koira tekee ylimääräisiä liikkeitä tai liikkeitä väärään suuntaan tai koiran rintamasuunta on yli 90 astetta vino. Koira koskee houkutukseen useammin kuin kerran. Koira ottaa jotain suuhunsa. Koira menee ohi esteestä, kääntyy takaisin putkesta, hyppää siivekkeen tai putken yli, hyppää siivekkeen läpi tai putken päälle. Koira vaihtaa asentoa käytösruidun suorituksen aikana. Ohjaaja ottaa virheellisen määrän askeleita. Ohjaaja, koira tai koirakko kulkee kyltin tai merkin väärältä puolelta.

Puutteellinen yhteistyö (PY) Pidempiaikainen puutteellinen yhteistyö.

Estevirhe (ESTE) Koira pudottaa hyppyesteen riman tai astuu tottelevaisuuskokeissa käytettävälle esteelle. ESTE-virhettä ei voi uusia.

Hylkäämiseen johtavat virheet

Poistuu kehästä (POIS) Koira poistuu kehästä (kuono tai yksikin tassu käy maassa kehänavan ulkopuolella).

Ratavirhe (TVÄ) Koirakko aloittaa ratasuorituksen ilman tuomarin antamaa lähtölupaa. Koirakko ohittaa tehtävän tai ei yritä tehtävän suoritusta. Koirakko suorittaa tehtäviä väärässä järjestyksessä tai kulkee kylttien väärältä puolelta. Ohjaaja ilmoittaa kolmannen kerran uusivansa tehtävän. Koirakko ei noudata rally-tokon sääntöjä tai kilpailuohjetta.

Ei suorita käytösrutua (KÄY) Koirakko ei suorita käytösrutua ylituomarin määräämällä tavalla, koira poistuu tehtävän suoritusalueelta tai koira on käytösruidun suorituksen alkaessa väärässä asennossa tai suorituspaikassa.

Kaataa esteen tai ylittää väärästä suunnasta (ESTE) Ohjaaja tai koira kaataa esteen, koira ylittää esteen väärästä suunnasta tai alittaa esteen tai suorittaa esteen väärään aikaan radalla.

Talutin jatkuvasti kireällä (TAL) Lukko ei laskeudu alle 90 asteen useamman kyltin aikana.

Kontrollin puute, myös haukkuminen (KONTR) Radan sujuvaa suorittamista häiritsevä kontrollin puute tai jatkuva haukkuminen.

Jatkuvasti poissa asennosta (AS) Koira seuraa jatkuvasti ½ m liian edessä, takana tai sivulla ohjaajaan nähden.

Tarpeiden tekeminen kehässä (TARP)

Vähennykset kokonaisvaikutelmasta

Ylituomari arvostelee koirakon yhteistyön ja vähentää puutteellisesta suorituksesta 0 - 10 pistettä. Vähennyksiä voivat aiheuttaa esimerkiksi iloisuuden puute, koiran ankara käskyttäminen, koiran yhteistyöhaluttomuus, hallinnan puute kilpailukehässä tai haukkuminen ja vinkuminen.

2.7. Radan suunnittelu eri luokille

2.7.1. Alokasluokka (ALO)

Alokasluokan tehtäväkylttejä ovat kyltit 1 – 31. Alokasluokan rata koostuu 10 – 15 tehtäväkyltistä, lähdön ja maalin lisäksi, joista pysäyttäviä kylttejä voi olla viisi. Alokasluokassa koira on kytkettynä ja hihnan tulee roikkua löysänä.

2.7.2. Avoinluokka (AVO)

Avoimenluokan tehtäväkylttejä ovat kyltit 40 – 54. Avoimen luokan rata koostuu 12 – 17 tehtäväkyltistä, lähdön ja maalin lisäksi, joista pysäyttäviä kylttejä voi olla seitsemän ja vähintään viiden tehtäväkyltin tulee olla avoimen luokan kylttejä. Avoimessa luokassa saa olla yksi hyppyeste.

Kaikki liikkeet suoritetaan ilman hihnaa, mutta koira tuodaan radalle ja viedään radalta sääntöjen mukaisesti kytkettynä.

2.7.3. Voittajaluokka (VOI)

Voittajaluokan tehtäväkylttejä ovat kyltit 60 – 77. Voittajaluokan rata koostuu 15 – 20 tehtäväkyltistä, lähdön, maalin ja käytösruidun lisäksi, joista pysäyttäviä kylttejä voi olla kahdeksan. Vähintään kolmen kyltin tulee olla avoimen luokan kylttejä ja vähintään viiden tehtäväkyltin tulee olla voittajaluokan kylttejä käytösruidun lisäksi. Voittajaluokassa saa olla kaksi hyppyestettä.

Ratasuoritus tehdään ilman hihnaa, mutta koira tuodaan radalle ja viedään radalta sääntöjen mukaisesti kytkettynä. Maalin jälkeen koira kytketään käytösruidun suoritusta varten. Ohjaajan on sallittua koskea koiraan maalin ja käytösruidun välillä sekä käytösruidun suoritustajan päätyttyä.

2.7.4. Mestariluokka (MES)

Mestari luokan tehtäväkylttejä ovat tehtävät 81 – 95. Mestari luokan rata koostuu 18 – 20 tehtäväkyltistä, lähdön, maalin ja käytösruidun lisäksi, joista pysäyttäviä kylttejä voi olla yhdeksän. Vähintään kolmen tehtäväkyltin tulee olla avoimen luokan kylttejä, vähintään kolmen kyltin tulee olla voittajaluokan kylttejä käytösruidun lisäksi sekä vähintään viiden tehtäväkyltin tulee olla mestari luokan kylttejä. Mestari luokassa saa olla kaksi hyppyestettä sekä yksi sarjahyppy.

Ratasuoritus tehdään ilman hihnaa, mutta koira tuodaan radalle ja viedään radalta sääntöjen mukaisesti kytkettynä. Maalin jälkeen koira kytketään käytösruidun suoritusta varten. Ohjaajan on sallittua koskea koiraan maalin ja käytösruidun välillä sekä käytösruidun suoritusaajan päätyttyä.

2.7.5. Kylttien käyttö

Kyltit numeroidaan selkeästi suoritusjärjestyksen mukaisesti. Lähtö- ja maalikylttiä ei numeroida.

Kilpailuradalla saa käyttää useamman kerran kylttejä numero ALO3 - 8 (90 - 270 asteen käännös), ALO14 (normaalivauhti), AVO41 (hyppy), MES90 (liikkeessä kutsu koira) ja VOI65 - 66, VOI68 - 69 ja MES81 - 83 (puolenvaihtokyltit).

Vauhdinmuutoskylttejä ALO12 (hitaasti), ALO13 (juosten) ja ALO27 (istumisesta juosten) voivat seurata ainoastaan kyltit ALO3 - 4 (90 asteen käännös), ALO16 - 17 (spiraali), ALO18 - 19 (pujottelu), ALO12 (hitaasti), ALO13 (juosten), ALO14 (normaali vauhti) tai ALO2 (maali).

Voittajaluokassa koiran seuratessa oikealla saa käyttää kylttejä ALO2 (maali), ALO3 - 4 (90 asteen käännös), ALO12 - 14 (vauhdinmuutos), ALO16 - 19 (spiraali ja pujottelu), ALO24 - 25 (1 - 3 askelta), ALO26 (istu), ALO27 (istumisesta juosten), ALO28 (istu, kierrä koiran ympäri), ALO29 (istu, maahan), ALO30 (liikkeestä maahan) ja ALO31 (istu, maahan, kierrä koiran ympäri) sekä AVO41 (hyppy).

Mestari luokassa kaikkia tehtäviä, paitsi ALO1 (lähtö) ja merkille lähetys (MES89), saa käyttää koiran seuratessa oikealla. Koiran seuratessa oikealla tehtäväkylttien ALO9, ALO15, ALO20 - 23, AVO44, AVO49 - 51, AVO54 ja VOI67 sijaan käytetään kylttejä VOI71 - 77 ja MES91 - 95.

Koirakon kulkusuuntaa radalla voivat muuttaa 90 - 270 asteen käännökset (ALO3 - 9, AVO42 - 48, VOI65 - 66, MES82 - 83, MES91, MES93), taivutettu tunneli (MES84) tai kääntyvään linjaan asetettu sarjahyppy (MES86). Spiraalin, pujottelun tai houkutuksen (ALO16-19, AVO40) jälkeen seuraavan kyltin sijoittelu määrää koirakon kulkusuunnan radalla.

Ylituomari voi muuttaa ratasuunnitelmaansa ennen luokan alkua tilanteen niin vaatiessa.

Mikäli kilpailuun osallistuu pyörätuolia käyttävä ohjaaja, tulee ylituomarin vaihtaa kyltin VOI68 (puolenvaihto jalkojen välistä) tilalle toinen puolenvaihtokyltti koko kilpailuluokalle.

2.7.6. Kylttien sijoittelu

Kyltit sijoitetaan ohjaajan reitin oikealle puolelle. Poikkeuksena ovat suuntaa muuttavat kyltit, jotka sijoitetaan suoraan koirakon eteen.

Kylttien tulee sijaita toisiinsa nähden niin, että ohjaajan kulku on suoraviivaista. Koirakolla tulee olla riittävästi tilaa liikkeen suorittamiseen oikealla tehtävänsuorituspaikalla.

Liikesuorituksen ja seuraavan kyltin välillä on oltava noin 3-5 metriä tilaa. Ylituomari arvioi liikesuoritukseen tarvittavan tilan.

Kylttien, merkkien, esteiden, houkutusten ja kehän laitojen välissä tulee olla vähintään 1,5 m kulkutilaa. Liikkeissä, joissa käytetään merkkejä tai estettä, kyltti voidaan myös sijoittaa kiinni ensimmäiseen merkkiin tai esteeseen mikä muuttaa tehtävän suoritustapaa.

Samoja merkkejä voidaan käyttää useamman eri tehtävän suorittamiseen, poikkeuksena tehtävät AVO40 (houkutus) ja MES89 (merkille lähetys), mutta silloin kyltit eivät saa olla kiinni merkeissä.

2.7.7. Esteiden käyttö

Hyppykorkeus on 10 cm, 20 cm, 30 cm tai 40 cm. Estekorkeuden määrittää säkäkorkeus (< 20 cm, 20 – 40 cm, 40 – 50 cm, > 50 cm).

Yksittäisenä hyppyesteenä voidaan käyttää toko- tai agilityestettä. Sarjaeste on kahden tai kolmen yksittäisen agilityhyppyesteen sarja. Esteiden välinen matka on 4 metriä. Koira hyppää kaikki sarjaesteeseen kuuluvat esteet suoritusjärjestyksessä.

säkäkorkeus	estekorkeus
alle 20 cm	10 cm
20 - 40 cm	20 cm
40 – 50 cm	30 cm
yli 50 cm	40 cm